

Betreft: vergadering van Opinieronde 1
Datum: woensdag 1 februari 2012
Tijd: 19.00
Locatie: Commissiekamer, Provinciehuis, Visarenddreef 1 in Lelystad

Aanwezig zijn:

De heren F. Brouwer (voorzitter), R.P.G. Bosma (VVD) en J. de Reus (VVD), mevrouw F.J.E. Boode-Groot Nibbelink (PvdA), de heer C.J. Kok (PVV), mevrouw M. Luyer (CDA), de heer J. van Wieren (CDA), de dames S. Verbeek (SP), M.E.G. Papma (D66, tot 19.50 uur) en S. Röttscheid (D66), de heren L. Ferdinand (CU), S.J. Kok (GroenLinks), R. de Wit (SGP), E.G. Boshuizen (50PLUS), A.W.H.J. van der Avoird (PvdD) en P.C. Liedekerken (rondegriffier)

Ook aanwezig is:

Lid van het college van Gedeputeerde Staten: de heer M.J.D. Witteman

Consultatie concept-reactie IPO op wetsvoorstel vermindering politieke ambtsdragers

De voorzitter opent de opinieronde en heet allen van harte welkom. Normaal gesproken zou dit verzoek via GS voorgelegd worden, maar gezien de korte reactietermijn heeft het Presidium besloten tot agendering in deze opinieronde. Ter discussie staat vanavond of partijen in kunnen stemmen met de concept-reactie, waarna de griffie de conclusies van deze opinieronde zal verwoorden in een brief aan het IPO. Dit komt niet in een besluitvormingsronde aan de orde.

De PVV vraagt wat de status is van de oplegger van de Kring en hoe de partij deze moet relateren aan de oplegger van de heer Kalk.

De voorzitter noteert dit als vraag voor de gedeputeerde.

50PLUS wil weten welk tijdspad er verbonden is aan de verdere procedure.

Eerste termijn

De SGP meldt dat bij de instelling van de provincie Flevoland deze een voorbeeldprovincie moest zijn: slagvaardig, klein, transparant en overzichtelijk. Op dit moment komen er extra taken van het Rijk bij de provincie terecht, terwijl het aantal politieke ambtsdragers omlaag moet. Uit onderzoek is gebleken dat er maar weinig taken naar derden kunnen worden gedelegeerd. De partij vindt het dan ook belangrijk om eerst te kijken naar de taakverdeling. Maar het Rijk zou misschien ook naar de bezoldiging kunnen kijken als het wil bezuinigen. Op deze manier komt er een kaalslag onder de kleine partijen. Hierdoor wordt dat wat in de maatschappij leeft, niet meer vertaald in PS en de gemeente en dat vindt de partij een kwalijke zaak. Kortom: het lijkt enkel een bezuinigingsmaatregel. In dat geval kan het Rijk beter kijken naar het takenpakket en kappen in het woud van subsidies. De partij honoreert het voorstel dan ook met een nul komma nul.

De voorzitter reageert dat de bezuiniging ook nog in de bezoldiging zit, maar dat zal straks nog wel tot uiting komen.

De PvdA vindt de conceptbrief vlees noch vis: genuanceerd en niet duidelijk genoeg. De insteek is niet afwijzend maar gericht op de vraag of er nog wat aangepast kan worden. De partij vindt dat de overheid effectief en efficiënt moet werken en dat wordt niet persé bereikt door het aantal ambtsdragers te verminderen. Dat zit hem meer in de kwaliteit van fracties en personen, besluitvormingsprocedures en de mate van detaillering waarin men zich met onderwerpen bezighoudt. De partij is wel redelijk tevreden met de voorgestelde conceptbrief. Zij is het ermee eens dat als de verkleining aan de orde moet komen, deze integraal op de drie overheidslagen tegelijkertijd moet worden uitgevoerd. Ook heeft het IPO terecht kritiek op het feit dat er nergens staat dat PS vijf jaar geleden al zijn gekrompen. Wat was destijds het doel daarvan en is dat doel gehaald? Door de decentralisatie zijn de complexiteit en het aantal onderwerpen toegenomen, evenals de werklust. Dit alles pleit dan ook niet voor verkleinen. Voor het democratische gehalte van het bestuur is het niet goed om stromingen buiten te sluiten. De geborgde

leden van de waterschappen worden in verhouding sterker en dat vindt de partij uit het lood. Dit wil zij graag opgenomen zien in de brief. Al met al mag het een genuanceerde brief worden met een iets negatievere klank. Ten slotte vraagt de partij of IPO en VNG samen optrekken in dit traject.

De VVD sluit zich aan bij veel van wat er door de vorige sprekers is gezegd, met name dat de werklust en het aantal taken toenemen. De partij herkent zich in de reactie van het IPO, maar vindt deze niet compleet als het gaat om de afweging. Zij vindt dat de effectiviteit van het openbaar bestuur zo groot mogelijk moet zijn. Inkrimpen is echter wel een heel snelle optie, terwijl er meer mogelijkheden zijn. Twee dingen die volgens de partij onterecht bij de overwegingen zijn vergeten: Ten eerste de omgang met de restzetel. Als een partij in de Tweede Kamer niet minimaal één zetel heeft gehaald, krijgt deze geen restzeteltoedeling. Bij provincies en gemeenten geldt dit niet en dat leidt tot versnippering en minder efficiëntie. Dit zou gelijk getrokken kunnen worden met de Tweede Kamer. Ten tweede zou er, net zoals bij de Bundesdag in Duitsland, een minimum van twee zetels ingesteld kunnen worden. Op die manier kan een partij ook deelnemen aan parallelle sessies en steunt een partij niet maar op één persoon. Door minder ambtsdragers komen er ook minder mensen met bestuurlijke ervaring en dat vindt de partij geen goede zaak. Zij vindt dat het Rijk het goede voorbeeld moet geven. Minder ambtsdragers betekent meer werkdruk. De vergoeding is 20 jaar al niet geïndexeerd; kan het dan nog naast het werk gedaan worden? Wordt de kwaliteit niet uitgehold? Samenvattend: De genuanceerde reactie van het IPO is goed, maar op een paar punten is deze onvolledig. En als het aantal ambtsdragers dan toch omlaag moet, moet ook de bezoldiging eens in positieve zin aangepast worden.

D66 steunt het doel (vergroting van bestuurskracht en slagvaardigheid van het openbaar bestuur), maar de partij heeft haar twijfels bij het effect van deze maatregel. Een vermindering van het aantal Statenleden leidt niet automatisch tot een verhoging van de kwaliteit. De partij acht de kans zeer klein dat hiermee een cultuursverandering zal optreden. Het is nu niet meer dan een bezuinigingsmaatregel, die uitsluitend kwantitatief van aard is. In 2007 zijn de Staten al sterk verminderd; dit wordt nergens genoemd. Opnieuw een vermindering van 25% heeft een nadelig effect op de kleine partijen; de democratie moet gewaarborgd zijn en dat komt in dit voorstel niet naar voren. Het kabinet wil zelf niet hervormen. De problemen van bestuurskracht en bestuurlijke drukte moeten aangepakt worden door het verminderen van het aantal provincies, opschalen van de gemeenten en een betere samenwerking van het middenbestuur en niet door simpelweg 25% van de volksvertegenwoordiging te schrappen. De partij kan in beginsel wel instemmen met de brief van het IPO, maar deze mag wel fors aangescherpt worden met een kritische noot.

Het CDA stelt dat iedereen waarschijnlijk wel voor een meer slagvaardige overheid is. Maar hoe bereik je dat? Wat het CDA betreft, is een vermindering van het aantal leden van gekozen organen niet de juiste weg. De partij vindt dat je het aantal aanwezige lagen optimaal moet benutten en ervoor moet zorgen dat de juiste taken bij de juiste organen terechtkomen. Hulpconstructies zorgen voor bestuurlijke drukte en inefficiëntie en moeten daarom opgeheven worden. Als voorbeeld wordt jeugdzorg genoemd. De partij is het wel met het kabinet eens dat er maximaal twee bestuurslagen over een bepaald onderwerp moeten gaan. Via dit voorstel en ook door opschaling van gemeenten vindt een concentratie van macht plaats. De bevolking wordt door minder mensen vertegenwoordigd en er blijft een selecte groep bestuurders over. Dit vindt de partij een zeer kwalijke ontwikkeling. Het beroep moet juist aantrekkelijk zijn, waar goede kandidaten voor te vinden zijn. De volksvertegenwoordigende rol komt in het gedrang vanwege de toename van het aantal taken. Het is belangrijk om eerst eens te kijken naar het effect van de vermindering van het aantal Statenleden in het verleden. Het aantal geborgde zetels bij de waterschappen moet wel in stand blijven. De geborgde zetels hebben een bepaalde zeggenschap in het waterschap, maar daar staat veel kennis van zaken tegenover. Bovendien zorgen zij voor een groot deel van de middelen en zijn zij bij hun bedrijfsvoering afhankelijk van wat het waterschap doet. De in het stuk vermelde rekensommen gaan waarschijnlijk uit van het maximaal te behalen resultaat, maar de partij denkt dat het uiteindelijk meer kost dan dat het oplevert. Ten slotte is de partij benieuwd naar de mening van het college.

De SP kan zich op veel punten aansluiten bij de PvdA en de SGP. Zij vindt dat de conceptbrief van het IPO wel kritischer en scherper mag zijn. Bovendien mist zij het punt dat de democratische vertegenwoordiging hiermee om zeep geholpen wordt. Kleine partijen zullen de kiesdrempel niet kunnen halen en buiten de boot vallen. Dat telt zwaar voor haar mee.

Ook de PvdD vindt dat de brief van het IPO scherper mag. Snellere besluitvorming heeft inderdaad niet de voorkeur boven betere besluitvorming. Met het huidige voorstel zouden, met de huidige verkiezingsuitslag, in Flevoland drie fracties wegvallen en twee of drie andere fracties eenmansfracties worden. Er zouden vier of vijf fracties overblijven met twee of meer Statenleden. Dit betekent een aanslag op de representativiteit van de bevolking. Ook uit de Eerste Kamer zouden drie of vier fracties verdwijnen. De consequentie van de verlaging van het aantal Statenleden is voor de democratie enorm. Over de werkdruk zijn twee rapporten verschenen: 'Werkbelasting Statenleden 2005' en één van Bureau Daadkracht. Het zou goed zijn als het IPO hiernaar verwijst. Een bezuiniging kan ook worden bereikt door de vergoedingen op alle niveaus tegelijk te verlagen. Als de vermindering van de politieke ambtsdragers toch door moet gaan, dan is de partij het met het IPO eens dat ook het aantal Kamerleden gelijktijdig verlaagd moet worden. De argumentatie hiervoor in de brief vindt zij echter wat mager. De geborgde zetels bij de waterschappen moeten verdwijnen om de verhoudingen weer representatief te maken.

De PVV ondersteunt de lijn van het Regeerakkoord, gezien de genoemde voordelen. Bovendien is ook de financiële economische crisis een wezenlijk punt. De brief van het IPO moet aangescherpt worden en de genoemde argumenten zijn niet overtuigend. Wel wordt onderschreven dat de provincies een sterke, compacte overheid die efficiënt en slagvaardig opereert belangrijk vinden. De partij heeft niet de indruk dat de werkdruk sterk zal toenemen; het gaat erom dat de Staten op hoofdlijnen opereren.

De VVD geeft bij interruptie aan dat de meeste partijen, in tegenstelling tot de PVV, leden hebben en aan achterbanconsultatie doen. Kan de PVV zich voorstellen dat de overige partijen in een andere positie zitten?

De PVV kan zich voorstellen dat de andere partijen een meer complex besluitvormingstraject hebben. Maar het gaat hier om het conceptuele gehalte van het stuk en dat acht de partij primair. De zaken die de VVD noemt, vindt de PVV een secundaire aangelegenheid en het is meer aan de partij om daar een goede inrichting aan te geven. De PVV pleit er nogmaals voor dat PS zich gaan beperken tot hoofdlijnen.

Bij interruptie vindt de PvdA het plezierig te horen dat de PVV wil dat er op hoofdlijnen gesproken gaat worden en zij verwacht dan ook dat de PVV dat in de toekomst gaat doen. Wel vindt de PvdA de reactie van de PVV op de VVD vreemd, omdat het daarbij om democratie gaat.

De PVV gaat er vanuit dat de VVD zelf kan reageren en dat niet via de PvdA hoeft te doen. Bovendien kan zij de eerste opmerking van de PvdA niet plaatsen. Ten slotte merkt zij op, dat zij graag ziet dat de brief wordt aangepast op een scherpere manier, waarbij de lijn van het regeerakkoord wordt onderschreven.

De ChristenUnie is voor een slagvaardiger overheid, maar zij vraagt zich af of dat op deze manier wordt bereikt. Er worden veel voordelen toegedicht aan een kleinere overheid, maar er is geen onderbouwing van te vinden. PS hebben te maken gehad met decimering in 2007, dualisering en decentralisatie van rijkstaken, terwijl geen van deze processen op een goede manier is geëvalueerd. Het is daarom nodig dat er naar de onderbouwing wordt gekeken. Enkel bezuiniging is voor haar geen redelijke onderbouwing. Ook moet er een lijn gelegd worden met de discussie over de bestuurlijke herindeling.

50PLUS geeft aan dat de basis voor dit stuk in december in het IPO is gelegd. Het had ook tijdens de vorige Statendag al aan de orde kunnen komen, waardoor het college mogelijk een schriftelijke mening had kunnen geven. Dat was beter geweest voor een zorgvuldige overweging. De landelijke overheid lijkt voor een salami-tactiek te kiezen: beginnen bij de provincies en vervolgens de andere overheden aanpakken. Een principiële fout volgens de partij, want alles hangt met alles samen. De partij is wel voorstander van een verkleining van de overheid, bijvoorbeeld door een (verdere) vermindering van het aantal gemeenten en provincies. Dit zou echter een aanpassing van de grondwet vereisen. Er is een heel proces aan vooraf gegaan, maar het is nog totaal onvoldragen. Zij verzoekt om dit in de reactie van het IPO te verwoorden. De partij is het verder eens met veel van de eerder gemaakte opmerkingen. De brief zou krachtiger gemaakt kunnen worden. Ten slotte vindt zij een verhoging van de kiesdrempel niet goed voor de democratie.

Het CDA reageert bij interruptie dat het voorstel in de praktijk een verhoging van de kiesdrempel betekent.

50PLUS vindt het uitschakelen van kleine partijen door een kiesdrempel in te bouwen niet goed.

De VVD merkt bij interruptie op, dat zij de indruk heeft dat iedereen het er wel mee eens is dat er een zekere mate van versnippering in het openbaar bestuur plaatsvindt. Zij vindt dat er eerst gekeken moet worden naar mogelijke oplossingen en de consequenties daarvan. Maar het verhogen van efficiëntie zal consequenties hebben. En als een vermindering van de Statenomvang niet gewenst is, zal er een andere

weg ingeslagen moeten worden. Bij het invoeren van een kiesdrempel is er in ieder geval minder versnippering binnen de Staten en kost het ook minder ondersteuningscapaciteit, omdat er minder partijen zijn.

GroenLinks vindt de brief van het IPO zwakjes; er klinkt geen conclusieoordeel over het wetsvoorstel in door. Het IPO zou zich tegen het wetsvoorstel uit moeten spreken, omdat: 1) het slecht is voor de lokale democratie; 2) het de diversiteit van de volksvertegenwoordiging vermindert en de democratische legitimiteit aantast; 3) het voor een hogere werkdruk bij de overblijvende ambtsdragers zorgt, die nu al als hoog wordt ervaren. Hierdoor dreigt het openbaar bestuur onaantrekkelijk te worden, waardoor de kwaliteit van de gemiddelde ambtsdrager minder kan worden. De financiële voordelen zijn beperkt en in het verleden heeft al een verkleining van PS plaats gevonden.

De voorzitter vond de beschouwingen boeiend om naar te luisteren, omdat iedere partij zijn eigen insteek had. Hij constateert, dat er vooral meningen zijn gegeven en slechts enkele vragen gesteld.

Gedeputeerde Witteman geeft aan dat het college in dit proces een rol op de achtergrond heeft. Hij denkt ook dat PS de meest aangesproken partij is om een reactie te geven als het gaat om de samenstelling van de volksvertegenwoordiging en dat het standpunt van het college met betrekking tot dat onderdeel niet belangrijk is. Uiteraard is er binnen het college wel over gesproken. In het voorstel wordt het maximaal aantal gedeputeerden verlaagd, maar dat heeft in feite geen invloed op de omvang van het college in Flevoland. Tenzij PS er rekening mee houden dat het college in de toekomst groter zal worden, maar daar gaat de gedeputeerde nu niet vanuit. 50PLUS merkt bij interruptie op dat de gedeputeerde in het IPO het college van Flevoland vertegenwoordigt. Klopt het dat in de brief het standpunt van het college verwoord is? Gedeputeerde Witteman ontkent dit: er ligt een ambtelijk voorstel vanuit het IPO, de reactie van PS gaat terug naar het IPO en die wordt verwerkt in de brief aan het kabinet. De Staten worden rechtstreeks geconsulteerd. De brief is een bestuurlijke brief van het IPO, want die gaat er vanuit dat er een regeerakkoord is waarin dit voornemen is uitgesproken. Er wordt dan ook een meerderheid in de Kamer voor verwacht. Het IPO wil daarom geen dwarse brief sturen, maar probeert met goede, inhoudelijke argumenten het voorstel bij te buigen. De procedure is een wetgevingsproces: nu de consultatie, dan een advies van de Raad van State, waarna behandeling in de Eerste en Tweede Kamer volgt. PS zullen vaker ambtelijke adviezen van de Kring zien. De heer Kalk is medewerker van de griffie en houdt zich onder andere bezig met de voorbereiding van de vergaderingen van PS. Beide zijn adviezen en hebben niets met het college te maken. Gedeputeerde Witteman voelt zich voor wat betreft het IPO-bestuur gehouden aan het advies van PS.

De voorzitter geeft gelegenheid voor een tweede termijn.

Tweede termijn

De PvdA herhaalt haar vraag of VNG en IPO samen optrekken of hun reactie op elkaar afstemmen. Zij verzoekt tevens te peilen bij de andere partijen of er wel of geen opmerking over de geborgde zetels bij het waterschap in de brief opgenomen moet worden. Het is een afweging of er een volstrekt duidelijke, negatieve brief gestuurd gaat worden of een scherpere, genuanceerde brief. Zij kiest voor het laatste. De VVD is ook voor een genuanceerde brief en vindt dat er ook efficiëntie in het openbaar bestuur moet zijn. Hoe komt de griffie tot een genuanceerde brief nu er verschillende opvattingen zijn? Hoe is de weging van de verschillende argumenten? Zij vindt het aantal mogelijkheden dat het Rijk bekeken heeft te gering en ziet andere manieren om naar effectiviteit te gaan. Het mag een constructieve brief met een kritische noot zijn, waarbij de efficiëntieslag ondersteund wordt. De bestuurlijke legitimatie vindt zij heel belangrijk.

De PVV vraagt bij interruptie waar de VVD dan concreet aan denkt, buiten de verlaging van het aantal Statenleden en gedeputeerden?

De VVD noemt een aantal opties waarbij niet het aantal Statenleden vermindert, maar partijen robuuster worden. Het aantal gedeputeerden zou gemaximeerd kunnen worden naar omvang van de provincie. In eerste termijn noemde zij al de omgang met de restzetel. En wat is er nodig om de volksvertegenwoordigende rol goed te kunnen vervullen? Kijk daarbij dan niet alleen naar kwaliteit, maar ook naar kwantitatieve omvang.

De ChristenUnie begrijpt van de gedeputeerde dat het de bedoeling is dat PS inhoudelijke argumenten verwoorden in een advies aan het IPO. Maar in feite is er sprake van een politiek besluitvormingsproces. Is

het dan geen kortere weg om contact op te nemen met de vertegenwoordigers in de Tweede Kamer en op die manier de besluitvorming te beïnvloeden?

De PVV reageert bij interruptie dit een oneigenlijk middel te vinden. Er wordt immers om een reactie op de concept-brief gevraagd.

De voorzitter merkt op, dat beide wegen bewandeld kunnen worden.

De SGP wil dat de pluriforme samenleving doorklinkt in de verschillende colleges. Zij pleit voor een terugkeer naar het monisme; op die manier kan er ook geld bespaard worden.

GroenLinks meent dat de reactie van PS richting het IPO de diversiteit van PS moet weergeven. Er hoeft wat de partij betreft dan ook niet lang gediscussieerd worden of daar eenheid in te vinden is. Ondertekent de CdK deze reactie van PS?

De VVD vindt bij interruptie dat voorkomen moet worden dat de brief vol met overwegingen komt te staan, want dat maakt de brief niet sterker. De brief moet een constructieve strekking hebben, waarin ook een aantal kritiekpunten genoemd wordt. Het gaat daarbij om de kernpunten, die hier, in deze vergadering, geformuleerd moeten worden.

De PVV is van mening dat het hier niet zozeer gaat om het aanbrenge van een bezuiniging, maar om een kwaliteitsslag bij het middenbestuur.

Het CDA denkt dat de volgende punten in de reactie naar het IPO moeten staan: 1) PS zijn voor een slagvaardig bestuur om meer efficiency te bereiken, maar daar zijn meerdere wegen voor; 2) partijen moeten goed vertegenwoordigd blijven en het moet een beroep zijn waar goede kandidaten voor te vinden zijn; 3) het voorstel lijkt simpelweg op bezuinigen, terwijl er ook andere mogelijkheden zijn; 4) er is een minderheidsregering met een gedoogakkoord, waarin weinig over deze onderwerpen staat. Hierdoor is er nog alle ruimte voor de Tweede Kamer om wijzigingen in het wetsvoorstel aan te brengen.

Het lijkt gedeputeerde Witte man zinvol wanneer VNG en IPO hun reactie met elkaar afstemmen. Maar als alle provincies veel nuances richting het IPO sturen, wordt dat wel moeilijk. Het zou van kracht getuigen als er nu gekeken wordt of er in PS een meerderheid is voor de brief zoals het IPO die nu heeft voorgesteld, eventueel met één of twee suggesties ter verbetering.

Het CDA reageert ter interruptie dat er in de afgelopen discussie veel argumenten genoemd zijn, waarvan de partijen vinden dat die in de brief moeten.

50PLUS geeft aan dat duidelijk is dat het concept van de brief opnieuw geredigeerd moet worden. Kan niet gewoon het verslag van deze opinieronde naar het IPO opgestuurd worden?

De PvdA vraagt of nog gepeild kan worden of de opmerkingen over de geborgde zetels wel of niet in de brief opgenomen moeten worden.

De PVV gaat er vanuit dat de Unie van Waterschappen een eigen reactie zal geven.

De voorzitter denkt dat er geen meerderheidsstandpunt geformuleerd moet worden, want dat doet geen recht aan het democratische gehalte van de vergadering. Hij proeft dat de reactie van het IPO scherper kan en niet goed beargumenteerd is. De nuance erin is belangrijk. Meerdere partijen hebben opgemerkt dat zij vinden dat er gekeken moet worden naar een andere inrichting van bestuur, als er al iets moet gebeuren.

Het CDA vindt dit bij interruptie een andere discussie en herhaalt een aantal punten waarvan het vindt dat die in de brief moeten komen.

De voorzitter wil recht doen aan de vergadering. Elk veranderingsproces staat met visie en als de Rijksoverheid geen visie meer heeft, mogen partijen vanuit hun eigen beleving hun visie weergeven. PS mogen best de Rijksoverheid vragen om haar visie op de inrichting van het bestuur te beargumenteren. Hij gaat er vanuit dat PS de conceptreactie onder ogen krijgen.

De VVD verzoekt om de positie van het waterschap en de geborgde zetels als attentiepunt mee te nemen.

De SGP sluit de discussie af met een anekdote over een slagvaardige overheid.

De voorzitter bedankt allen voor hun inbreng en sluit de vergadering om 20.15 uur.

Vastgesteld in de vergadering van 7 maart 2012,

de griffier,

de voorzitter,